

Najava za medije

Predstavljanje knjige „HRVATSKI POMORSKI REGESTI“, III. svezak

Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Puli, državni arhiv u Pazinu i Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu organiziraju Tribinu Odsjeka za povijest - predstavljanje knjige Nikole Čolaka „HRVATSKI POMORSKI REGESTI - REGESTI MARITTIMI CROATI“, III. svezak, Split 2017.

Predstavljanje će se održati u petak 8. prosinca 2017. godine u 12 sati u Dvorani Slavka Zlatića na Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli (Ivana Matetića Ronjgova 1, prizemlje)

O knjizi će govoriti professor emeritus Miroslav Bertoša s Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Puli, doc. dr. sc. Elvis Orbančić ravnatelj Državnog arhiva u Pazinu te urednica knjige Zrinka Podhraški Čizmek, doktorandica na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu.

O knjizi:

U prvom se svesku *Hrvatskih pomorskih regista* nalazi 4890 unosa sakupljenih u Državnom arhivu u Veneciji i onom u Fanu, u drugom objavljenom također u Padovi, njih 6891 iz Državnog arhiva u Veneciji i onog u Ankoni, i konačno, u ovom trećem 3927 jedinica iz posljednja dva arhiva. Sva su tri sveska popraćena onomastičkim, toponomastičkim i analitičkim kazalima. Jednom kada svi svesci budu objavljeni i digitalizirani imati ćemo pred očima čitavu našu pomorsku flotu 18. stoljeća: brodove, pomorce i robu i tada će se, prema velikom Fernandu Braudelu, ostvariti najveće savršenstvo koje nam povijest može pružiti da ćemo ponekad u trenucima nadahnuća, kao nekim bljeskom ući u navedeno vrijeme i prostor i pred očima gledati svaki naš brod i ljude u njihovoj svagdanjoj plovidbi na Jadranu. Prof. Nikola Čolak je imao sreće da je u svojoj unuci Zrinki, našao obiteljskog člana nastavljača. Osim navedenih, oko 16.000 jedinica do sada tiskanih u tri sveska, u njegovom arhivu sada pohranjenom u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu čeka još oko 30.000 registiranih, ali nesređenih jedinica, te još oko 70.000 mikrofilmiranih i fotokopiranih izvornih dokumenata. To blago sada leži na leđima njegove unuke i na našoj savjesti. Jednom kada u cijelosti bude objavljeno Hrvatska će simbolično i stvarno postati snažna jadranska pomorska država. (Iz *Pogovora* Josipa Vrandečića).

Nava „Leon Coronato“ kap. konta Vicka Smeće o kojemu je također riječ u dokumentima (unutarnja prednja korica II).

O AUTORU

Nikola Čolak (1914. Janjevo-1996. Padova) povjesničar, arhivist, kulturni djelatnik i publicist, diplomirao filozofiju, klasičnu filologiju, talijanski i francuski jezik i književnost te povijest. U svibnju 1945. je uhićen od komunističkih vlasti te kako nije želio iz moralnih razloga sudjelovati u novom poretku osuđen je na tri godine zatvora i prisilnog rada. Boravio je u logorima u Popovači, Velikoj Pisanici, Sisku i Lepoglavi (zajedno s nadbiskupom Stepincem). God. 1954 dobiva posao u Državnom arhivu u Zadru gdje ostaje do 1960. te prelazi u zadarski Institut JAZU sto označava njegov ulazak u pionirsko područje hrvatske trgovačke pomorske povijesti kojoj je bio začetnik i do dan danas najjači predstavnik. Prikupljao je građu za pomorsku povijest Jadrana 18. st. u zadarskom te u venecijanskom arhivu. Nakon pokušaja osnivanja 1966. u Zadru časopisa *Slobodni glas* sa skupinom heterogenih intelektualaca prisiljen je pobjeći u inozemstvo te dobiva politički azil u Italiji. Smjestio se u Padovi kako bi bio sto bliži venecijanskim arhivima, važnima za hrvatsku pomorsku povijest i kao istaknuti hrvatski emigrant angažirao se u raspravama o budućnosti Hrvatske. Njegovo djelo *Iza bodljikave žice: svjedočanstvo o životu Hrvatske u srbokomunističkoj Jugoslaviji* (Padova 1977) govori o njegovom iskustvu proživljenog stradanja. U Veneciji je osnovao *Središnjicu za proučavanje hrvatske povijesti* te je objavio preko 50 izvornih znanstvenih radova u relevantnim hrvatskim i talijanskim povijesnim časopisima. Pripremio je za tiskanje 16.000 dokumenata u *Hrvatskim pomorskim registima 18. st.* u tri sveska, od kojeg je treći izdan post mortem. Prikupio je više od 100.000

dokumenata u hrvatskim i talijanskim arhivima tijekom četrdeset godina istraživanja vezano uz povijest Jadrana u 18. st. zasluživši status "erudita": za takav je životni trud bio potreban integritet, erudicija i znanje kojima je prof. Čolak pridodao i naglašenu ljubav prema Domovini. (Iz Pogovora prof. dr. sc. Josipa Vrandečića)

O UREDNICI

Zrinka Podhraški Čizmek, urednica izdanja *Hrvatski pomorski registri/Regesti marittimi croati*, III. svezak, izdanje Odsjeka za povijest Filozofskoga fakulteta u Splitu, Split 2017., Čolakova je unuka. Odrasla je u Padovi i preselila se u Hrvatsku u rujnu 1991. god. Diplomirala je talijanski jezik i književnost te povijest na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Doktorand je Odsjeka za povijest Sveučilišta u Splitu s temom "Hodočašća i hodočasnici u Loreto i Asiz u Hrvatskim pomorskim registima 18. st." pod mentorstvom prof. dr. sc. Marka Trogrića. Sprema sveobuhvatnji projekt transkribiranja i izdavanja daljnjih 80.000 dokumenata hrvatske pomorske povijesti 18. st. u suradnji sa sveučilištima u Bologni, Trstu, Zagrebu i Splitu.

O SUDIONICIMA PREDSTAVLJANJA KNJIGE

Prof. dr. sc. Miroslav Bertoša rodio se 17. svibnja 1938. u Beogradu. Član je suradnik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Znanstveni je savjetnik u trajnome zvanju te redoviti sveučilišni profesor, također u trajnome zvanju. Bavi se poviješću Istre u novome vijeku (od XVI. do konca XVIII. stoljeća): istražuje ponajprije gospodarske, društvene, etničke, migracijske, kolonizacijske i kulturno-antropološke pojave.

Proučava i kritički vrednuje istarsku historiografsku baštinu, a bavi se i demografskom poviješću, pri čemu posebnu pozornost posvećuje kretanjima u europskoj povijesnoj znanosti, prije svega avangardnim nastojanjima francuske „škole Annales”. Već više od četiri i pol desetljeća obavlja sustavna istraživanja u fondovima mnogih domaćih i inozemnih arhiva i biblioteka. U više se navrata usavršavao u prestižnim ustanovama u Hrvatskoj i u inozemstvu. Do sada je objavio 17 knjiga te više od 950 ostalih bibliografskih jedinica: izvornih znanstvenih radova, preglednih i stručnih članaka, recenzija, osvrti i kritičkih prikaza. Suradnik je brojnih domaćih i međunarodnih edicija. Organizator je i sudionik niza znanstvenih skupova, simpozija i konferencija u zemlji i inozemstvu.

Predstavljatelj je mnogobrojnih monografija i zbornika, te sudionik televizijskih i radijskih emisija. Bio je ili je još uvijek istraživač na mnogim znanstvenim i stručnim projektima. Pokretač je i uređivač periodika „Radovi Pedagoške akademije u Puli“, a glavni je urednik „Problema sjevernoga Jadrana” i član uredništva „Starina HAZU”. Obnašao je funkciju honorarnog voditelja pulskoga Centra Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar” iz Zagreba, potom i upravitelja Zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci s Područnom jedinicom u Puli. Istaknuo se i kao član Hrvatskog odbora UNESCO-a, a bio je i član predsjedništva Hrvatskog odbora za povijesne znanosti, koji je radio na organiziranju Prvoga kongresa hrvatskih povjesničara te član Zajedničkog dijela hrvatsko-talijanskog i hrvatsko-slovenskog povijesnog povjerenstva.

Član je Société de Demographie historique u Parizu, Società italiana di demografia storica, Povijesnog društva Istre, Matice hrvatske, Zgodovinskog društva za južno Primorsko itd. Osnivač je Odsjeka za povijest na Filozofskom fakultetu (sada Odjela za humanističke znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile) u Puli, a bio je i njegov prvi i dugogodišnji pročelnik. U

svojstvu radne skupine Nacionalnoga vijeća za visoko obrazovanje sudjelovao je i u osnivanju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Osim na matičnoj ustanovi, predavao je ili još uvijek predaje na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu, Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci, Sveučilištu u Dubrovniku, Odjelu za informatologiju i komunikologiju Sveučilišta u Zadru te Filozofskom fakultetu u Splitu.

U državno-diplomatskoj djelatnosti istaknuo se kao prvi generalni konzul Republike Hrvatske u Trstu, kada je osnovao posebnu dvotjednu tribinu nazvanu „Treći kat“ / „Terzo piano“, čija je djelatnost bila osobiti zapažena te je znatno pridonijela kulturnoj, gospodarskoj i političkoj suradnji toga područja s Republikom Hrvatskom.

Osim znanstvenim radom, bavi se i publicistikom. Dobitnik je niza priznanja: treće nagrade za prozu i prve nagrade za esej na „Poletovom“ natječaju za „najbolje radove đaka srednjih i njima sličnih škola na području SFRJ“, nagrade „Mate Balota / Mijo Mirković“, nagrade „Istaknuti kulturni radnik grada Pule“ i Državne nagrade za znanstveni rad „Bartol Kašić“. Prvi predsjednik Republike Hrvatske dr. sc. Franjo Tuđman odlikovao ga je „Redom hrvatskog trolista“ i „Spomenicom Domovinske zahvalnosti“. Za izniman doprinos unaprjeđivanju povijesne znanosti, posebice za dugogodišnje proučavanje povijesti Pule i Istre, primio je „Nagradu Grada Pule za životno djelo“.

Doc. dr. sc. Elvis Orbančić ravnatelj je Državnog arhiva u Pazinu. Njegovo područje istraživanja su istarska kasnosrednjovjekovna i ranonovovjekovna crkvena i društvena povijest, povijest Pazinske knežije od 16. do 18. st., crkvene infrastrukture, vjerske prakse i običaji te na poseban način glagoljaška kultura srednjoistarskog prostora vezujući se za rad u Znanstvenom centru izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo. Radio je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu te u Zavodu za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci. Od 2007 obnaša dužnost ravnatelja Državnog arhiva u Pazinu. Sudjelovao je na nekoliko znanstvenih projekata: 2002-2004. Hrvatska društva u razvijenom i kasnom srednjem vijeku; 2004-2007. Prilozi za povijest Zapadne Hrvatske (Istra, Kvarnersko primorje, Gorski kotar); 2007-2011. Glagoljski i latinički izvori i studije za povijest stanovništva i svakodnevlja.

Sudjelovao je i organizirao više znanstvenih skupova u Hrvatskoj i inozemstvu te je aktivan u popularizaciji znanosti. Dodijeljena mu je Plaketa Općine Pićan za 2012. godinu.

Član je Povijesnog društva Istre, Katedre Čakavskog sabora za povijest Istre, Katedre Čakavskog sabora Žminj te Istarskog arhivističkog društva.

Urednik je i član uredništva mnogih hrvatskih i inozemnih časopisa i glasila. Autor je dviju monografija i urednik dviju knjiga o povijesti Istre te autor brojnih znanstvenih članaka.